De navolging van Christus en de eucharistie

Een verkenning van de omgang met deze connectie in Nederlandse vertalingen en uitgaven

verstanden Dat eerste capittele

Die mi volcht en wandelt niet
in duusternesse spreect ons
heere Hunt desen woorde wezen
wi vermaene xpm te volcthen en
sine seden willen wi verlicht wez
den en verlost van onser blentheit
dy se sal dan al ons studeren en
onse upperste studeren andacht
sin dat wi ons ouffenen in ihsle
uen en daer up ghetrauwelic dincke
Want die leere boven gaet alre lie
ghten leere En soe wie den rechten
gheest adde die sonde daez in hem
den verbozgthen sinaer en soetich
eit haer leider liet ghesehuet die
wille dat vele mensche al hozen
sin die wille dat helighe evangelium
xpi si benoele daez wenich begthez
te ve om dat sy den gheest xpi
niet en hebben Soe wie dan xps
woorden wilt te vullen en smi

198

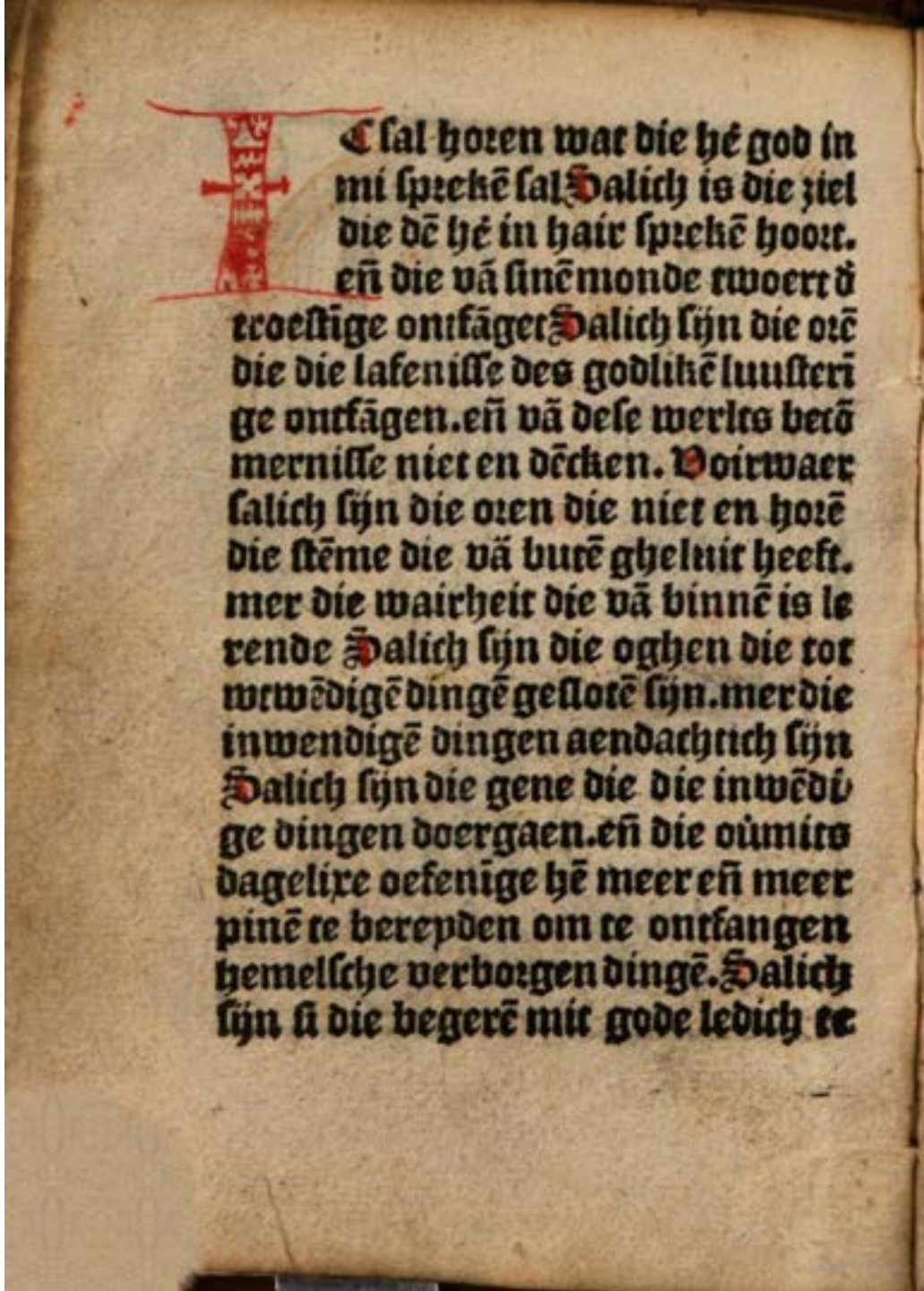
kelic verstaen die moet hem pi
nen alle sine leuen te beelden en
te seicken na xpm leuen Wat
baet di hoogthe dmgthen te weten
en te disputerene vand' heligthe
dzenaudicheit offtu sonder ootmo
dicheit best en daez ome mesha
ghes d' heligthez dzevuldicheit
Jekerlike soone woorden en make
den mesche noch ghrechtich noch
helich Maer een goet duechdelic
leuen ghenoelen maect een me
sche gode lief en bekent Jc wil
de liene: ghenoelen ni my compũc
cie of deuocie dan te weteue Wat
compungere te seggthen es Of all:
den bibel van buten conste en alle
dat die philosophen ghesproken
hebben wat soude mi dat baten sou
der gode te ninene en hem alleene
te dienene Dit es die hoochste en
neeste wijsheit dat wi ouermidts

Ihesus.

Hier begint een suuerlic boec die
nēde geestelike eñ wairlicke ꝓsonē.
welke te parijs gedruct is int latijn
mit die naem vāden seer geleerden
mān iohannes gerson pūtelic ouer
geset in duytsche. welcke voir dese
tijt nopt gheduct en is gheweest.
eñ ouermits sijn oerbarlicheit wel
mach hieten Een verweckinge tot
ten duechden.

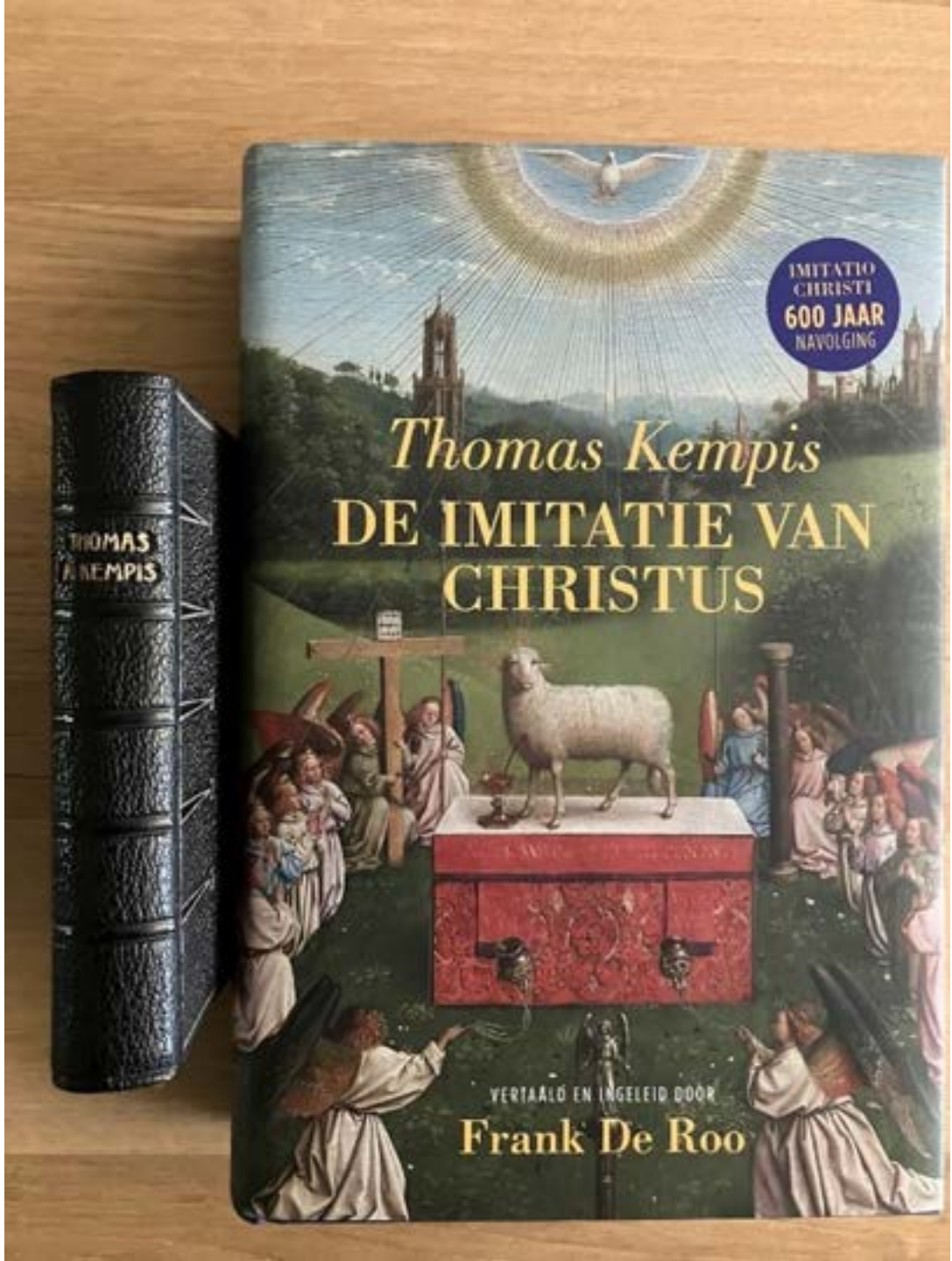
Maria.

Amsterdam,
bibliotheek
UvA, Ned. Inc.
40, f. [*]1r

I Cal horen wat die hé god in
mi sprekē sal Salich is die ziel
die dē hé in hair sprekē hoort.
eñ die vā linē monde twoert d
troestige ontfāget Salich sijn die oꝛē
die die lafenisse des godlikē luuster
ge ontfāgen. eñ vā dese werlts betō
mernisse niet en dēcken. Voirwaer
salich sijn die oren die niet en horē
die stēme die vā butē gheluit heeft.
mer die wairheit die vā binnē is le
rende Salich sijn die oghen die tot
wtwēdigē dingē gesloten sijn. mer die
inwendigē dingen aendachtich sijn
Salich sijn die gene die die inwēdi
ge dingen doergaen. eñ die oūmits
dagelixe oefenige hē meer eñ meer
pinē te berepden om te ontfangen
hemelsche verborgen dingē. Salich
sijn si die begerē mit gode ledich te

f. [2*]1v

IMITATIO CHRISTI
600 JAAR NAVOLGING
Thomas Kempis
DE IMITATIE VAN CHRISTUS
VERTAALD EN INGELEID DOOR
Frank De Roo

174
KW
G 63 26

GHEESTELYCKE LOTERYE

Van hondert sententien, ghetrocken wt de Naer-volghinghe Christi

VAN

THOMAS A KEMPIS.

ENDE TIEN NIETEN

Met hunne Vermaen-dichten.

Tot Brussel/ by Govaerdt Schoevaerdts / op de Keser-merckt / inden Schyppff-boeck. 1641.

SENTENTIE VAN THOMAS A KEMPIS.

Wy zijn alle kranck ende brooſch, maer ghy en ſult niemandē voor krancker houden dan v ſeluen. *Wt bet 2. Cap. des I. Boeck in 4. ghetal.*

f. B1v

NIET

f. B3v

Alle christenen hebben deze laatmiddeleeuwse schat van de ongedeelde Kerk bewaard, maar tevens heeft vrijwel ieder kerkgenootschap door vertaling, selectie en bewerking in de loop der eeuwen zijn eigen *Navolging* gecreëerd. Dat zo uiteenlopende denominaties alle in de *Navolging* iets van hun gading konden vinden, betekent dat dit boek het wezen van het christendom heeft weten te raken.

- Rudolf van Dijk, ‘De Moderne Devotie: Haar invloed in de negentiende en twintigste eeuw’ (2002)

Opzet: eerst de protestanten…

- Voorzichtige toe-eigening van het communieboek (boek III) door protestanten
- Enthousiaste inpassing van de *Imitatio* in de context van de eucharistie door katholieken

Navolghinghe Christi.

Hoemen alle ijdelheyt deser werelt verſmaden/der sonden steruen ende Christum in ware gheloouenheyt nae volghen sal.

Doer den hooch verlichten Thomam de Kempis ouer veel Jaren eerſtmael geschreuen ende nv van nieus in Nederlantſche sprake getrouwelick ouergeset.

A.

Gedruckt toe Leeſz/Op my Derick Wyllicx van Santen.
Anno. 1577.

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Nationale bibliotheek van Nederland

Libellus Thomae à Kempis de Imitatione Christi qui juxta meliores editions istis verbis finitur: (dirige per viam pacis ad patriam perpetuae claritatis. Amen.) Papismum non continet, sed veram & intimam Christianismi asceticen, praxim & devotionem. Quin immo pronuntiare ausim, me in genera ascetico & mystico nihil post sacras literas vidisse Simplicius, efficacius, divinius; minutiis & voculis quibusdam exceptis […].

- Gijsbertus Voetius, *Assertiones theologicae de praejudiciis verae religionis* (1634), Practica XI, Paradoxum II

Dixi signatè de tribus libris: ut contra editiones hodiernas Pontificiorum nostros praemoneam, ubi quartus liber additur; quem quamvis negari nolim esse Thomae à Kempis, ajo tamen esse tract. peculiarem, ad titulum, materiam, formam libelli de imitation Christi minimè pertinentem.

- *Disputationis theologicae de selectis quibusdam problematis pars duodecima* (1648), nr. 48

Het vierde boek is het sijne [van Thomas van Kempen] niet, dat is afgodisch, en van een ander daar by gelapt.
- Wilhelmus a Brakel, *Logikè latreia, dat is redelyke godts-dienst* (1700), derde druk (1707)

…want in de selfde [de eerste drie boeken] wort Christus Jesus, onsen Salighmaker, aenghebeden, soo als hy is God-mensche, boven inden Hemel, daer hy sit ter rechterhandt sijns Vaders, gelijck het betaemt, en in het vierde werdt hy met vleesch ende bloedt aenghebeden in het broot op ter aerden, daer hy niet als in sijne goddelicke macht en is, ’t welck Christum niet navolghen en is […], maer hem soecken is, daer hy niet en is
- Cornelis Boey, ‘d’Over-setter tot den christelijcken leser’, tweede druk van zijn vertaling van de *Imitatio* (1645)

- Paschasius Baers (fl. 1580-1617)
  - *Geestelijcke, Schriftmatige, voorbereydinge tot den heyligen, hoochweerdigen sacramente des Avontmaels* (1600)
- Willem Teellinck (1579-1629)
  - *Sleutel der devotie (1624)*
  - *Soliloqvivm* (1628)
  - *Het Nievve Ierusalem* (1635)
- Willem Sluiter (1627-1673)
  - meerdere liederen

THOMAS à KEMPIS

NAVOLGINGE CHRISTI.

Dienſtigh voor Geleerde en ongeleerde, om 't Chriſten Geloove in der daedt te beleven.

Voormaels Vertaelt, en doorgaens met Verſſen verciert, by de HEER

CORNELIS BOEY.

Deſen laetſten Druck, Verrijckt

MET HET

VIERDE BOECK,

En des ſelfs Regiſters.

Uyt het Frans Overgeſet,

DOOR A. GODART.

Met Nieuwe Kopere Platen voor dese BOECK verciert.

Hier is by Den Schat der ZIELEN:

Ofte in plaetse van dien

De Oeffening des Waare Chriſtendoms.

Mede uyt 't Frans Vertaalt door A. GODART.

TOT UTRECHT,

Gedruckt by JURIAEN van POOLSUM, Ordinaris Stadts Drucker / woonende op de Plaets / tegen over 't Stadthuys. Anno 1687.

KEMPIS COMMUN.

OU

LES QUATRE LIVRES DE

L'IMITATION

DE

JESUS-CHRIST,

Partie traduits, partie paraphrasés, selon le sens interieur & mistique, pour l'edification commune de tous les Chrêtiens qui desirent de s'avancer dans le solide de la pieté.

A AMSTERDAM,

Chez HENRY WETSTEIN.

1683.

…het vierde Deel van dat Boek van alle Paapsche Dwalingen, door dees of geene *Misdoender* dear in geflanst, gezuivert…
- Juriaen van Poolsum, ‘Opdragt aan me-vrouwe, Johanna Pels’ van zijn uitgave van de *Imitatio* (1687)

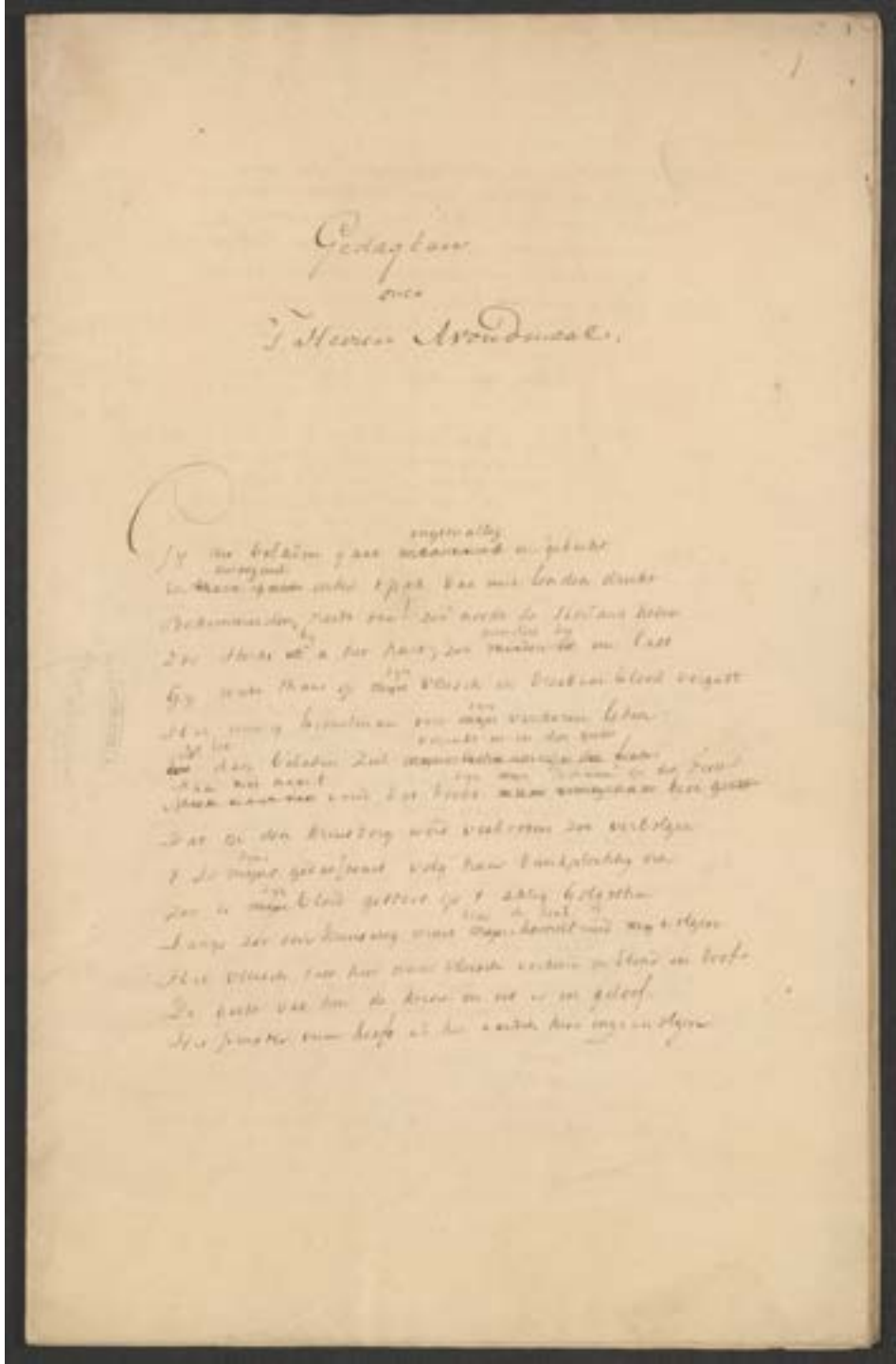
Deze zijne over-geestelijke werken, heeft hy [Thomas van Kempen] in vier Boeken verdeelt, van welken wy tot noch toe maar de drie eersten in hunne zuiverheidt hebben kunnen zien. Maar het vierde belangende, zijnde ongetwijffelt, na zijn Zalig overlijden, door dees of geene ontrouwe Monnik, of ander misselijke Mis-liever, vervalscht, en met meenigte ydele en beuzelachtige, ja Afgodische verzieringen gemengt, en doorgaans bezoedelt; is door die, welken Godt in Geest en waarheid zoeken, aanbidden, eeren, dienen en boven alle dingen beminnen, afgekeurt geworden, als een werk zijnde dat met de Geest, zin en geloof van dien Geestelijken Schrijver geheel niet en heeft kunnen over-een-komen.
- Abraham Godart, ‘Aan den leezer’ (1687)

Thomas:
23. Heu quam pusillum est quod ago: quam breue expleo tempus, cum me ad communicandum dispono.

Poiret:
Helas que j'en fais peu! Et pourquoy pense-je qu'un moment de temps me rendre digne de recevoir ton Esprit & de communiquer avec toy?

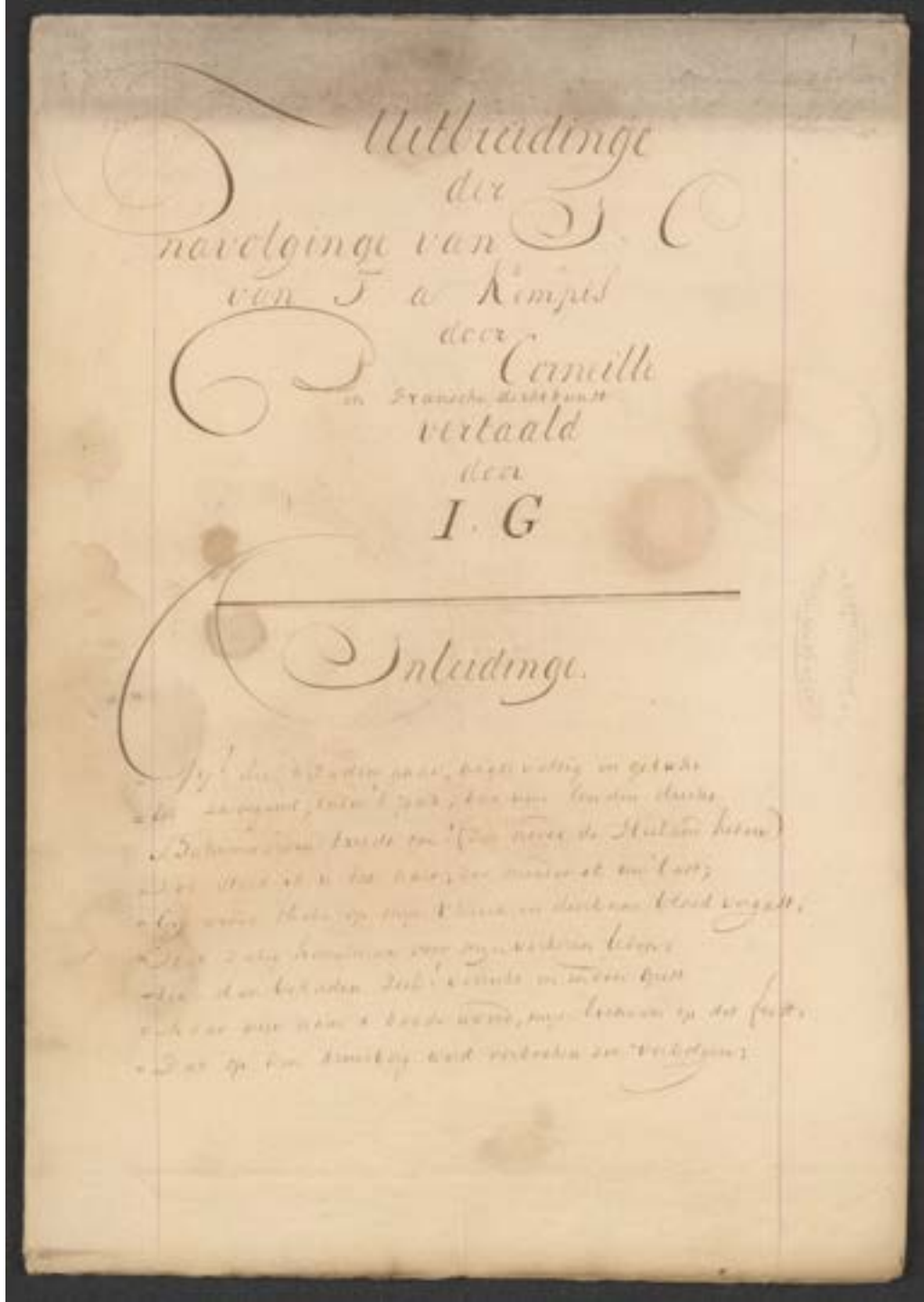
Godart:
Helaas, hoe weinig pijnig ik my daar toe! En waarom meen ik dat een oogenblik tijdts my waardig zal maken om uw Geest t'erlangen, ende met u gemeinschap te hebben?

Jan Guépin (1715-1766), ‘Gedagten over ’s Heeren Avondmaal’

Middelburg, ZB, MS Kluis Handschrift 4004, f. 1r

Jan Guépin,
‘Uitbreidinge
der navolginge van J.C.
van T. a Kempis, door
Corneille in Fransche
dichtkunst vertaald, door
J.G.’

Uitbreidinge
der
navolginge van J. C.
van T. a Kempis
door
Corneille
in Fransche dichtkunst
vertaald
door
I. G

Inleidinge.

Middelburg, ZB, MS Kluis Handschrift 2712, f. 1r

Gij! die beladen gaat; angstvallig en gebukt… (r. 1)

En gij doemwaardigen! die s’hemels wraakvuur tart
Gij ziet het Kruisfeest aan, met onverschillige oogen
En met een steenen hart;
[…] O ontaarde! (r. 228-231)

Nu is de deur noch open der genaê;
Tre voort, tree toe! eer ’t morgen zij te spaê. (r. 282-283)

Zoo vleit uw hemel reden,
Zo klopt gij aan de poort;
En mogelijk voor ’t laatst. Wee Zondaar die niet hoort. (r. 306-308)

Thomas:
42. Dolendum itaque valde quod multi tam parum hoc salutare misterium aduertunt: quod celum letificat, et mundum conseruat vniuersum.

Corneille:
Nous avons donc bien lieu d'une douleur profonde,
De voir tant de Mortels ouvrir si peu les yeux
Sur un mystère saint qui réjouit les Cieux,
Et qui par sa vertu conserve tout le Monde. (r. 253-256)

Guépin:
O Schande! O ramp! O wee! O onverschilligheid!
Dat hier zoo weinigen toe treeden wel bereid;
En 't bloed met voeten treên dat voor hun bloedschuld pleit:
Gods geesten zijn verrukt door zoo een mede dogen; (r. 224-227)

Thomas:
26. Est tamen valde magna distancia […] inter legalia illa sacrificia futurorum prefiguratiua: et veram corporis tui hostiam omnium antiquorum sacrificiorum completiuam.

Corneille:
[…] Tout ce qu'on immolait sous l'ancienne loi / N'était de l'avenir promis à notre Foi / Qu'une ombre, qu'une image obscure; / Et dessus nos Autels on offre à tout moment / Le parfait sacrifice, et la victime pure / Qui de tout ce vieil ordre est l'accomplissement. (r. 137-142)

Guépin:
[…] De slaafsche schaduw dienst van Sina's kruin gebracht, / Was niets dan eene schets, bij voorraad voorgeschreven: / Maar, nu is 't al vervuld; het Kruislam heift zijn leven / Voor eens en voor altoos, gelaten en gegeven; […] (r. 116-119)

…en dan de katholieken…

…minus de jansenisten!

Thomas:

Quod vtile sit sepe communicare

Gilles de Witte (1700):

Dat al ons geluck in de H. Communie gelegen is

Voor de receptie [van de *Imitatio*] was de Eucharistie veel meer het *doel* van de Christusnavolging. Daarom zette men [het communieboek] dominant op de laatste plaats, de hoogste in de reeks van de geestelijke weg. Thomas van Kempen daarentegen hield nadrukkelijk vast aan de Eucharistie als *middel* in de Christusnavolging. Voor hem is God het *doel* van de geestelijke weg en is Christus de *Weg* naar dit doel.

- Rudolf van Dijk, 'De *Navolging van Christus* als concept voor de geestelijke weg: De relevante plaats van het derde en het vierde boek' (2003)

Onder invloed van Franse voorbeelden [werden in de achttiende eeuw] misteksten […] opgenomen. M.i. is daardoor meer dan tevoren het accent komen te liggen op het vierde boek. De *Navolging* werd van een ascetische handleiding omgebouwd tot een mis- en communieboek, dat niet langer thuis maar in de kerk gelezen moest worden.

- Theo Clemens, 'Een verkennend onderzoek naar de waardering voor de *Imitatio Christi* in de Nederlanden tussen 1600 en 1800, in het bijzonder onder katholieken' (1988)

GEBEDEN

Om godtvruchtelyk tegenwoordig te zyn in het H. Sacrificie

DER MISSE,

MET EEN KORTE UYTLEGGINGE.

GEBEDT voor de Misse.

O Hemelschen Vader! wy gelooven vastelyk, dat de Misse is de onbloedige Offerhande van het Lichaem ende bloedt van uwen Sone *Jesus Christus*, die bloedelyk is geslag-offert op den berg van Calvarien, en hier wederom gaet opgedraegen worden; geeft ons, dat wy heden in de selve tegenwoordig zyn met soo een eerbiedigheyt, liefde en aendachtigheyt, gelyk dit heylig en aenbiddelyk Mysterie van ons vereyscht.

En aengesien, ô Jesus, dat gy wilt, dat wy dit H. Sacrificie opdraegen met U door den Priester; soo geeft ons de gratie, om ons selven te vereenigen met U, met uw H. Kerke en met den Priester. Drukt in ons de H. bewegingen en gesteltenisse van uw goddelyk Herte, om alsoo weirdiglyk dit H. Sacrificie op te draegen aen de Majesteyt uws Vaders: ten 1. om hem te bewy-

Gent, UB, BIB.G.001503/1, f. A1r

THOMAS A KEMPIS

De Navolging van Christus

NAAR HET OORSPRONKELIJK HANDSCHRIFT

UIT HET LATIJN VERTAALD DOOR

R. BOUMAN, S. J.

MET GEBEDEN EN OEFENINGEN

door J. VAN GORP, S. J.

(KERKELIJK GOEDGEKEURD)

VEERTIENDE HERZIENE DRUK

220ste tot 250ste duizendtal

Maatschappij Sint-Augustinus,
DESCLÉE, DE BROUWER EN Co
Brugge — Brussel — Antwerpen — Gent
Mechelen — Leuven — Luik
1923

K.16 d 1482

SCHOOLMIS THOMAS à KEMPIS

GELEZEN UIT „DE NAVOLGING VAN CHRISTUS"

DOOR

H. J. KOOPMANS, Pastoor te Culemborg.

BIJ HET BEGIN DER H. MIS.

V. Heer, mijn God, verwijder U niet van mij.
R. Haast U, Heer, om mij te helpen.
V. Wordt allerlei gedachten rijze te mij opgestegen
R. En groote angsten hebben mijne ziel bestormd.
V. Zoud Uw licht uit en Uwe waarheid
R. En stort Uwe genade over mij uit.
V. Stel mijne ziel onthoog, die wordt nedergedrukt door mijne zonden
R. En zucht heel mijn verlangen herwaarts.
V. Raad mij aan U door een zachten hand van Gelde.
R. Want Gij alleen zijt volkomende voor wie U beminnen
V. En alles buiten U is niets dan ijdelheid.

KYRIE ELEISON.

(of zingen: Kyrie Eleison uit de Missa de Angelis)

V. Ontferm U, Heer, ontferm U over allen.
R. Die U aanroepen tot Uwe verheerlijking.
V. Schenk Uwe genade aan die ze behoeven.
R. Helpt ons waardig Uwe genade te ontvangen
V. En geeft ons eenst te gaan ten eeuwigen leven.

GLORIA.

V. Ik zingen U, o Hemelsche Vader,
R. Vader van mijnen Heer, Jezus Christus!
V. Gij zijn God en Heer, zijt onmeting goed.
R. Uw alleen de aanbiddingen,
V. Gij alleen de allergrootmoedigste en rijkste,
R. Gij alleen de machtige en almachtige,
V. Gij alleen de allerbarmhartigste en allerrechtvaardigste,
R. Gij alleen de allerhoogste en de rijkste aan macht.
V. Godenk U mijnen, o Heer.
R. Dat ik niets ben, niets heb en niets vermag.
V. Gij alleen zijt goed, Gij alleen rechtvaardig en heilig.
R. Gij vermaagt alles, Gij geeft alles, Gij vervult alles;
V. Alleen der zondaar treedt Gij heen met heilige handen.
R. Wiens Uw aanhoring indachtig.
V. Gedenk U mijner en ontferm U mijner
R. En vervuld met Uwe genade mijn kant
V. Ik zegen en aanbidde U met Uwen Eengeboren Zoon
R. En den Heiligen Geest, den Trooster,
V. In de eeuwen der eeuwen. Amen.

COLLECTEN.

V. Geef mij, o Heer, de Hemelsche wijsheid
R. Van U te zoeken boven alles
V. En U te vinden boven al.
R. Leid mij U recht te beminnen,
V. Dan alles hartelijk U, wij zou beschouwen
R. Als het mij Uwer wijsheid het zut.

EPISTEL.

V. Wat kost u de wereld geven zonder Jezus?
R. Zonder Jezus zijn zou zwaar het,
V. Met Jezus zijn een zoet Paradijs,
R. Als Jezus zelf u is, geen vijand kan u schaden.
V. Wie Jezus vindt, hij vindt een groeten schat,
R. Hoog boven alle goed verheven.
V. Wie Jezu verliest, verliest zeer veel,
R. Als Jezu verliest, de wereld.
V. Ja, meer dan heel de wereld,
R. Zeer arm is hij, die zonder Jezus leeft.
V. Zeer rijk, wie goed bij Jezus staat.
R. Wees, zonder te weifelmoed en Jezus te zijn
V. Gedenk u.
R. Gedenking en vlij en Hij blijft in uw hart.
V. Zeer licht verjaagt de Jezus en verliest ge Zijn genade.
R. En licht ge hem verliezen en verjaagt

V. Tot wien zult gij dan vluchten?
R. Is Hij niet Heren al uw vriend.
V. Zue zult ge drost zijn en vertrouwen.
R. Gebrek de wereld tegen u hebben
V. Is beter dan Jezus te bedroeven.
R. Bemin al uw vrienden om Jezus' wil
V. En Jezus om Hem zelven.

EVANGELIE.

V. Spreek, o Heer.
R. Want Uw knecht luistert.
V. Volg Mij. Ik ben de weg, de waarheid en het leven.
R. Is ben de weg, dien gij te volgen hebt,
V. De waarheid, die gij moet geloven,
R. Het leven, dat gij hopen moet.
V. Wilt gij ongaan ten leven, onderhoud de gebooden,
R. Wilt gij de waarheid kennen, geloof dan in Mij;
V. Zoo gij volmaakt wilt zijn, zelt gij alles verkoopen,
R. Wilt gij Mijn leerling zijn, verloochen dan u zelf.
V. Om het eeuwige leven te bezitten, moet gij het tegenwoordige verachten,
R. Om verheven te worden inschouwen, op aarde u vernederen.
V. Verlangt gij eens met Mij te heerschen, draag dan het kruis Mij na.
R. Want slechts wie 't kruis bemint,
V. Vindt 't goed ter zaligheid, dien weg naar 't waar licht.
V. Heer Jezus, valle het mij te hoort,
R. Wat Gij geeregt hebt en Selfmin.

OFFERANDE.

V. Heer U behoort alles toe,
R. Wat er in den Hemel is en op aarde.
V. Ik verlang mij zo volgelig offer aan U op te dragen
R. Om voor eeuwig de Uwe te zijn.
V. Heer, in den oprechtheid des harten draag ik U heden mij zelven op.
R. Hoog ik als een getrouw dienaar U altoos gehoorzaamen
V. En een waardevol offer zijn van altijdeeredenst.
R. Neem mij aan tegelijk met het offer van Uw H. Lichaam,
V. Dat ik U opdraag bovendien der onschatbare engelen,
R. Al mijn zonden en fouten, voor U en de Engelen bedweem,
V. Van den dag tegaan zonde tot op heden toe,
R. Leg ik ze ter op Uw troonaltaar.
V. Verbrand en verteer ze alle in het vuur Uwer liefde.
R. Voor heb ik zeer al mijn zonden,
V. Ik wil ze nimmer meer doen,
R. Vergeef o God, vergeef ze mij en alle uw Uw heiligen Name.
V. Hoed mijne ziel, door U aan dood gekocht
R. Met Uw Heilig en Kostbaar Bloed.
V. Al het goede, wat ik heb, offer ik U op.
R. Al is het zeer weerig en onvolmaakt.
V. Verheer het, Heer, en heilig het,
R. Maak dat het U behagelijk zij
V. En neem het zelfgevolg aan.
R. Ook leg ik mijn op Uw altaar:
V. Alle verlangens der braave menschen,
R. De zonden mijner ouders, broeders, zusters en vrienden
V. En een offer, die mij dierbaar zijn,
R. Ook een hen, die uit liefde tot U
V. Aan mij of anderen zwaig gaan hebben,
R. Aanzoek van hen, die aan mij vroegen
V. In dezen H. Mis voor hen te bidden,
R. Heilig zij mij op aarde heten
V. Of V anderen heren reeds zijn ingegaan,
R. Gedenk U, Heer, welken U meer allen
V. En mijn een elken Uw barmhartigheid

V. Wie ben ik, dat Ge U zoudt aan mij schenken?
R. Hoe durft een zondig mensch voor U verschijnen?
V. En Gij verwaardigt U tot hem te komen.
R. 'k Beken mijn onwaardigheid en Uwe goedheid.
V. Prijs Uwe barmhartigheid en zig U dank voor Uwe overgroote liefde.
R. 'k Verlang U thans te ontvangen, nederig en godvruchtig
V. U in te leiden in mijn huis, opdat ik als Zacheus
R. Door U gezegend worde.
V. Mijn ziel bankt naar Uw Lichaam.
R. En mijn hart begeert met U vereend te zijn.

AGNUS DEI

(Gezongen uit de Missa de Angelis.)

COMMUNIE.

(Of zingen: O sacrum convivium)

V. O, hoe heilijk, o Heer, is Uw gaaft!
R. Om Uwe kinderen Uw nederheid te tonen
V. Gewaardigt ge U het te verkwikken
R. Met het zoetste brood, dat van den Hemel is nedergedaald.

POSTCOMMUNIE.

V. Almachtige God, help ons door Uw genade
R. U waardig en godvruchtig te dienen
V. Met alle nederheid van een goed gewaten.
R. En kunnen wij met ons schuldeloos leven uw wij worden,
V. Geef ons den troostrijke de gaaide
R. Om onze zonden te beweenen
V. En voortaan gezig te zijn in Uwen dienst

HET ST. JANS-EVANGELIE.

V. Jezus in het H. Sacrament zijt Gij werkelijk tegenwoordig.
R. Maar verborgen onder schijn van brood.
V. Gij verborgt U hewelke mijner zwakheid,
R. Omdat mijn oogen niet verdragen konnen
V. U te zien, zonder Uw zijt en den glorieten glans Uwer Godheid
R. Zelfs de gebeele wereld is niet bestand tegen den glans Uwer heerlijkheid.
V. Toch weet ik U te waarheid.
R. Overtuigd, dat de Engelen aanbidden in den Hemel.
V. In aanschouw U mij door het geloof.
R. Zij een aanschijn tot aanschijn
V. Is moet mij bestaden zijn met het licht der gebeele,
R. Tot het licht opgaat der eeuwige klaarheid.
V. Dan hopen wij ons te verblijden in den Hemel
R. Door U met alle Heiligen te aanschouwen van aanschijn tot aanschijn.
V. U, het eleuchtgeaanaker Woord van God,
R. Zonde Het was in het begin
V. En blijven zal in eeuwigheid. Amen.

DANKZEGGING.

V. Schepper en Verlosser der menschen, U zij dank.
R. Gij schiedt heel de wereld Uwe liefde tonen
V. En hebt daarom Zijn gastmaal aangericht,
R. Waarin Gij ons Uw eigen vleesch en bloed tot voedsel geeft.
V. Wat zal ik U, o Heer, dan wedergeven
R. Voor dit terwijs aan overgroote liefde?
V. Ik zou niet beter U mijn liefde kunnen, dan dat ik heel mijn hart U gaf.
R. Ja, o mijn God, Gij hebt de mijne en ik geheel de Uwe!
V. Gij in mij en ik in U,
R. Laat niets ons ooit weer scheiden
V. Mogte ik U steunen, steun dan in mij zelf het zijne.
R. Dat de mij zelf bonte geheel zijnen aan U
V. En in U zijne, die U waardig zoudt
R. Mogte ik U dienen al mijn levensdagen?
V. Kon ik het eindeis een dag, zoude zijt het verdiend.
R. Met alle kracht van hoogmoed en zon sind
V. Ons Heer met mij naar Uwen H. wil,
R. Zoude U zelf met mijzelf behagt!
V. Zou wil ook ik tot Uwe zijn,
R. Zou en niet anders, Uwe Heer! Amen.

DRUKKERIJ J. BOSMAN EN ZOON, CULEMBORG

ZESDE DAG.

Volharden in zynen yver en in de goede voornemens, welke men in de heilige Communie gemaekt heeft.

BOEK I. — Hoofdst. 19, 25.
— III. — Hoofdst. 23, 55.

(Indien men de vier hoofdstukken niet kan lezen, moet men by voorkeur het eerste en het laetste van iederen dag lezen. Men mag er ook twee 's morgens en twee 's avonds lezen.)

TAFEL

ter aenduiding van de hoofdstukken welke het past volgens de Evangeliën der zondagen en feestdagen des jaers te lezen.

Jesus-Christus is, als mensch, de weg der christenen, omdat men niet anders tot God kan gaen dan, ten eerste, door zyne verdiensten en zyne bemiddeling; ten tweede, door zyne voorbeelden te volgen, door te leven zoo als Hy heeft geleefd, door te sterven gelyk Hy, en in dezelfde gevoelens, in dezelfde voorbereiding waerin Hy gestorven is.

BOEK.	HOOFDST.		BLADZ.
I.	24.	Eerste Zondag van den Advent.	54
III.	18.	Tweede Zondag.	142
II.	3.	Derde Zondag.	72
III.	21.	Vierde Zondag.	149

De navolging van Christus (Turnhout: Brepols and Dierckx's son, 1855), p. 328

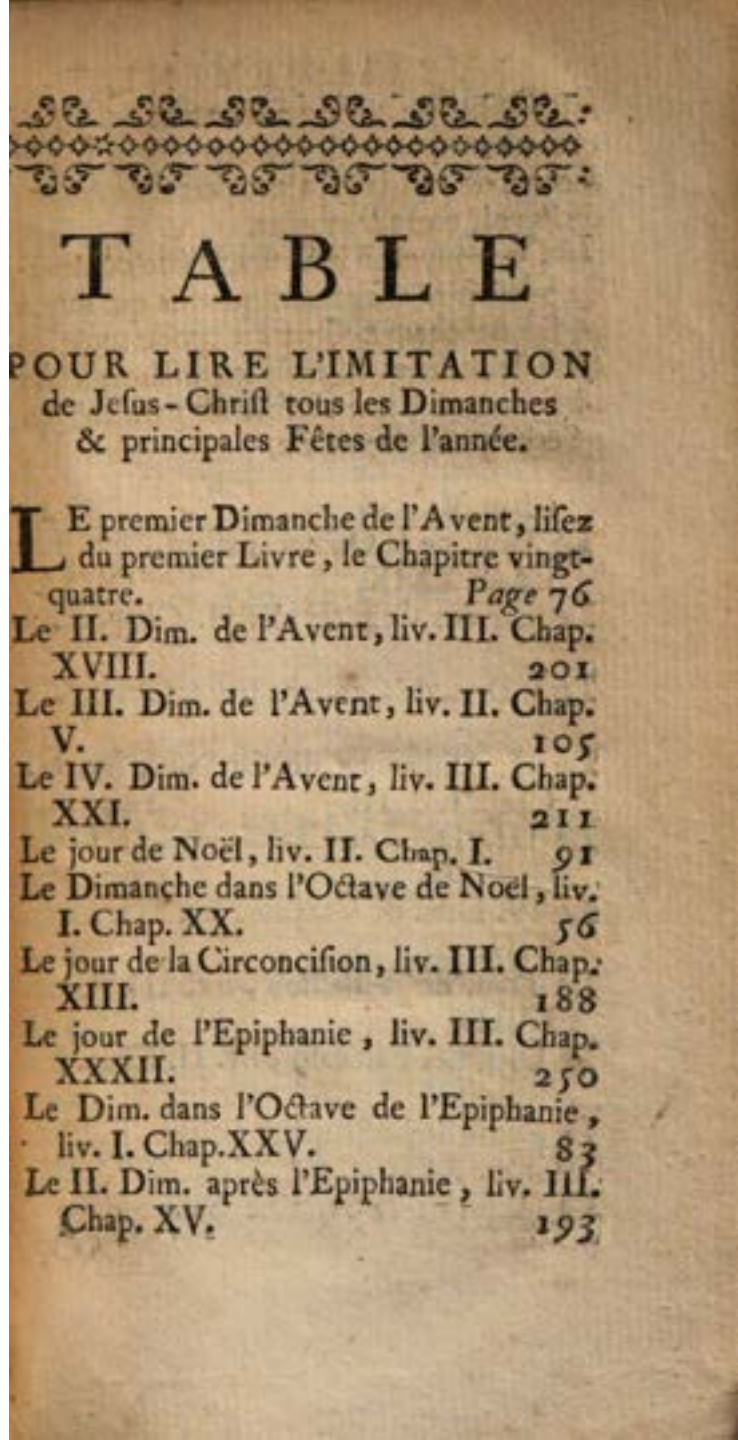
TABLE

Pour lire les Chapitres de l'Imitation conformément aux Évangiles des Dimanches et des principales Fêtes de l'année.

Jésus-Christ est, comme homme, la voie des Chrétiens, parce qu'on ne peut aller à Dieu, premièrement, que par ses mérites et sa médiation; secondement, qu'en suivant ses exemples, en vivant comme il a vécu, en mourant comme il est mort, dans les mêmes sentimens et les mêmes dispositions.

Liv. Ch.		
I. 24.	Premier Dim. de l'Avent,	page 42
III. 18.	2.e Dimanche,	206
II. 5.	3.e Dimanche,	109
III. 21.	4.e Dimanche,	215
II. 1.	Jour de Noël,	95
I. 20.	Dimanche dans l'Octave,	61
III. 13.	Jour de la Circoncision,	192
III. 32.	Epiphanie,	252
I. 25.	Dimanche dans l'Octave,	87
III. 15.	2.e Dimanche après l'Epiphanie,	198
IV. 2.	3.e Dimanche,	365
III. 35.	4.e Dimanche,	230
III. 55.	5.e Dimanche,	332
III. 11.	6.e Dimanche,	186
III. 2.	Septuagésime,	149
I. 5.	Sexagésime,	19
III. 29.	Quinquagésime,	242
I. 21.	Jour des Cendres,	67
I. 12.	Premier Dimanche de Carême,	35
III. 1.	2.e Dimanche,	146

L'Imitation de Jésus-Christ (Lyon/Paris: Rusand, 1822), p. 476

TABLE

POUR LIRE L'IMITATION de Jesus-Christ tous les Dimanches & principales Fêtes de l'année.

LE premier Dimanche de l'Avent, lisez du premier Livre, le Chapitre vingt-quatre. *Page* 76

Le II. Dim. de l'Avent, liv. III. Chap. XVIII. 201

Le III. Dim. de l'Avent, liv. II. Chap. V. 105

Le IV. Dim. de l'Avent, liv. III. Chap. XXI. 211

Le jour de Noël, liv. II. Chap. I. 91

Le Dimanche dans l'Octave de Noël, liv. I. Chap. XX. 56

Le jour de la Circonciſion, liv. III. Chap. XIII. 188

Le jour de l'Epiphanie, liv. III. Chap. XXXII. 250

Le Dim. dans l'Octave de l'Epiphanie, liv. I. Chap. XXV. 83

Le II. Dim. après l'Epiphanie, liv. III. Chap. XV. 193

Imitation de Jesus-Christ, en forme de prieres (Paris: Lambert & Durand, 1740), f. a8r

Voorbeeld: Aankondiging van de Heer/Maria-Boodschap (25 maart)

- evangelielezing: Lucas 1, 26-38
- *Imitatio* IV, 4

Imitatio IV, 4 (*Quod in veritate et humilitate coram deo conuersandum est*)

- Qui ambulat coram me in veritate; tutabitur ab incursibus malis: et veritas liberabit eum a seductoribus et detractionibus iniquorum. Si veritas te liberauerit vere liber eris: et non curabis de vanis hominum uerbis (v. 2-3)
- Sicut dicis, ita queso mecum fiat (v. 5) Cf. Fiat mihi secundum verbum tuum (Lucas 1, 38)
- Noli autem discutere opera altissimi (v. 20)

Alle christenen hebben deze laatmiddeleeuwse schat van de ongedeelde Kerk bewaard, maar tevens heeft vrijwel ieder kerkgenootschap door vertaling, selectie en bewerking in de loop der eeuwen zijn eigen *Navolging* gecreëerd. Dat zo uiteenlopende denominaties alle in de *Navolging* iets van hun gading konden vinden, betekent dat dit boek het wezen van het christendom heeft weten te raken.

- Rudolf van Dijk, ‘De Moderne Devotie: Haar invloed in de negentiende en twintigste eeuw’ (2002)